

Közösségi és civil tanulmányok mesterképzés

Záróvizsga tételek

Érvényes: 2025. március 6-tól

A tételek mellett megadott szakirodalmak nem kizárólagosak, azok mellett más anyagok is felhasználhatók.

Ahol arra a témakör lehetőséget ad (nem teljességgel elméleti témakör), konkrét/gyakorlati példák beépítése elvárás

1. tétel: Közösségelmélet. Ember és közösség, közösség és társadalom. Az identitás szerepe a helyi közösség, helyi társadalom működésében. A modern közösségiség – civil társadalom

Helyi társadalom és közösségelméletek kurzus anyagai, megadott irodalmi, illetve

Tönnies, Ferdinand ([1887] 1983): *Közösség és társadalom*. Budapest: Gondolat.

Vercseg Ilona (2014): *Közösségelmélet*. Tantárgyi összefoglaló, kézirat.

Virtuális közösségekhez: Kiss Norbert (2018): Pillanat- és élményalapú közösségek. *Civil Szemle*, XV. évf. 1.sz. 67–87. o.

2. tétel: A tömeg, a társadalmi nagycsoportok és a csoportok működésmódjai, alkalmazási lehetőségek a közösségfejlesztésben.

Csepeli György (2006): *Szociálpszichológia*. Osiris, Budapest. 157–163. ; 189–203.; 395–474. o.

Társadalom- és szociálpszichológia; Közösségfejlesztés/civil tevékenység metodikája; Közösségi, civil munka és szakmai háttére tantárgyak anyagai

3. tétel: A sztereotípiák és az előítéletek kialakulása, az előítéletes személyiség jellemzői, az előítéletek csökkentésének lehetőségei a közösségekben

Csepeli György (2006): *Szociálpszichológia*. Osiris, Budapest, 475–506. o.

Síklaki István: *A tekintélyelvű személyiség* (www.egyhazestarsadalom.hu) 1–23.

A Társadalom- és szociálpszichológia tantárgy tanórai anyagai és ppt-k.

4. tétel: A modernizáció folyamatának és a modernitás fogalmának a lehetséges értelmezései, megközelítései, a különböző modernitás-elméletek, illetve a modernizáció egyén és közösség viszonyára gyakorolt hatásai (ez utóbbinál gyakorlati példák említésével).

Modernizáció és demokrácia tantárgy: órai prezentáció és segédanyagok.

Vitányi Iván (2007): *Új társadalom – Új szemlélet*. Napvilág, Budapest. ISBN: 9639350465

5. tétel: Segítő, közösségi intervenció modelljei I.

Malcolm Payne háromszög modelljében foglalt elméletek bemutatása és értelmezése a közösségi munka szemszögéből

Budai István – Nárai Márta (szerk.) (2011): *Közösségi munka – Társadalmi bevonás – Integráció*. Széchenyi István Egyetem, Győr. – kötet tanulmányai.

Temesváry Zsolt (2018): *A szociális munka és a szociálpedagógia modern elméletei*. L'Harmattan Kft, Budapest.

6. tétel: Segítő, közösségi intervenció modelljei II.

A közösségi beavatkozás modelljeinek ismertetése, alkalmazási lehetőségek a közösségfejlesztésben és a civil tevékenységben

- Budai István – Nárαι Márta (szerk.) (2011): *Közösségi munka – Társadalmi bevonás – Integráció*. Széchenyi István Egyetem, Győr. – különösen Fawcett-Hanlon, Parry, Callaghan-Wistow, McKinnon-Stephens, Craig, Vercseg és Farkas tanulmányai.
- Budai István – Nárαι Márta (szerk.) (2012): *Együttműködés és felelősségvállalás tanulása a szociális és közösségi munkában*. Széchenyi István Egyetem, Győr. – különösen Jönsson, Boehm and Boehm tanulmányai.
- Budai István (2011): Terepgyakorlatok a szakmai identitás alakításában. In: Budai I. (szerk.) *Terepgyakorlatok könyve*. Egyesített Egészségügyi és Szociális Intézmény – Széchenyi István Egyetem, Győr. 27-38.
- Kelemen G. (2006): Reflektív gondolkodás a szociális munkában. *Esély* 1. 89–92.
- Parton, N. – O’Byrne, P. (2006): Mi a konstruktív szociális munka? *Esély*. 1. 44–66.
- Rothman, J. (2002): *A közösségi intervenció megközelítései*. Közösségfejlesztők Egyesülete, Budapest (A mű eredeti címe: Jack Rothman, „Approaches to Community Intervention”, In: Rothman, Jack, Erlich, John L., Tropman, John E. and Cox, Fred M. (eds.): *Strategies of Community Intervention*, 5th edition, Itasca, IL: F. E. Peacock, 1995, pp. 26–63.)

7. tétel: Az interdiszciplinaritás és interprofesszionális

Az interdiszciplináris (ID) és interprofesszionális (IP) szemlélet, együttműködés jelentősége, feltételei, főbb metodikai kérdései a közösségfejlesztésben és a civil tevékenységben

- Budai István (2014): Az együttműködés a szociális munka egyik kulcsa és lehetősége.
www.eszi.sze.hu/index_szm.html
- Budai I. (2009) Az interprofesszionális együttműködés és a szociális munka. In: *Esély*. 5. 83–114. o.
- Budai I. – Nárαι M. (szerk.) (2011): *Közösségi munka – Társadalmi bevonás – Integráció*. Széchenyi István Egyetem, Győr.
- Budai I. – Nárαι M. (szerk.) (2012): *Együttműködés és felelősségvállalás tanulása a szociális és közösségi munkában*. Széchenyi István Egyetem, Győr.

8. tétel: A közösségfejlesztési folyamat egészének, fázisainak és összefüggéseinek összefoglaló bemutatása, a lehetséges fejlesztési módszerek felsorolása. Két tetszőleges módszer részletes ismertetése, továbbá gyakorlati példán keresztül az eljárás használhatóságának bemutatása.

- Kutatás módszertani ismeretek tantárgy* órai prezentáció és segédanyagok.
- Vercseg Ilona (2004): *Közösségfejlesztő leckék kezdőknek és haladóknak* (Módszertani füzet). Budapest: Közösségfejlesztők Egyesülete.
- Varga A. Tamás – Vercseg Ilona (1998): *Közösségfejlesztés*. Budapest, Magyar Művelődési Intézet. ISBN 963 651 414, 383–213. o.

9. tétel: Közösségfejlesztés

Settlement típusú közösségfejlesztési munkák eredményei és tapasztalatai Magyarországon

Az Esély folyóirat 1990/3. tematikus száma Hilscher Rezső munkásságáról, illetve a folyóirat korábban megjelent 4 száma vonatkozó írásai

Sörös Erzsébet (szerk.) (2003): *Civil világ. Egy nagyvárosi közösségfejlesztési modell tükrében.* Budapest, Nap Klub Alapítvány.

Vercseg Ilona (2011): *Közösség és részvétel - A közösségfejlesztés és a közösségi munka gyakorlatának elmélete.* ELTE Szociális Munka és Szociálpolitikai Tanszék, Budapest és további közösségfejlesztő programok anyagai: pl. Esztergom a Mi Házunk Alapítvány, Miskolc Lyukóvölgy, Oroszlány dülők, Debrecen környékén Életfa Egyesület...

10. tétel: Közösségi, civil munka

A közösségi tervezéssel készített településfejlesztési kezdeményezések módszerei és eredményei

Együtt tervezve a közös jövőt... Esettanulmány - (Összefoglaló gondolatok Nádasd fejlesztési koncepciójának elkészítéséről:

http://www.kka.hu/Kozossegi_Adattar/PAROLAAR.NSF/cimsz/08D9FDDB88E958AAC12574B900374AD9?OpenDocument,

http://www.kka.hu/Kozossegi_Adattar/PAROLAAR.NSF/cimsz/08D9FDDB88E958AAC12574B900374AD9?OpenDocument

Segédlet a közösségi tervezéshez – Területfejlesztési füzetek (1)

<http://www.terport.hu/teruletfejlesztes/utmutatok-kezikonyvek/teruletfejlesztesi-fuzetek-1-szam-segedlet-a-kozossegi-terve>

B. Erdős Márta – Knyihár Éva (2015): Pécs Partnerség: lépések a közösségi tervezés felé. *Civil Szemle*, 1. 25–47. o.

Péterfi Ferenc (2015): Közösségi tervezéssel a városok-városrészek megújulásáért. *Civil Szemle*, 2. 3–7. o.

Sain Mátyás–Rab Judit (2018): *Részvételi tervezés a településfejlesztésben és településrendezésben.* Lechner Tudásközpont Területi, Építészeti és Informatikai Nonprofit Kft.

11. tétel: Komplex közösségi terek (Settlement, IKSZT - szolgáltató faluház) szolgáltatásainak összehasonlítása. A szolgáltató terek működtetői, azok előnyei és veszélyei

Beke Pál (2010): *Saját művelődési otthonunk.* Civil Közösségi Házak Magyarországi Egyesülete, Komárom. http://www.eletteregyesulet.hu/dokumentumok/letoltheto_anyagok/smo_letoltes.ph,

Vercseg Ilona (2020): *Közösség és részvétel. A közösségfejlesztés és a közösségi munka gyakorlatának elmélete.* ELTE TáTK, Budapest. chrome-

extension://efaidnbmnnnibpcajpegclefindmkaj/https://tatk.elte.hu/dstore/document/1564/Vercs
eg_K%C3%B6z%C3%B6ss%C3%A9g%20%C3%A9s%20r%C3%A9szv%C3%A9tel.pdf

12. tétel: Fejlesztőmunka cigány közösségben és mélyszegénységben élőknél, illetve egyéb speciális közösségekben (pl. zárt otthonokban élők). Kapcsolathálózat és jellemzői szegénységben élők közösségeiben. A beavatkozás folyamata zárt közösségekben.

Angelusz Róbert–Tardos Róbert (szerk.) (1991): *Társadalmak rejtett hálózata*. Magyar Közvéleménykutató Intézet, Budapest, ISBN 963 333 186 6

Utasi Ágnes (2002): *A bizalom hálója*. Új Mandátum, Budapest, ISBN 963 9494 06 2

Farkas Zsuzsanna (2011): Közösségfejlesztés, mint a cigánytelepek, cigány közösségek integrációs lehetősége. In: Budai István – Nárai Márta (Szerk.): *Közösségi munka – társadalmi bevonás – integráció*. Győr, Széchenyi István Egyetem. 133–152. o.

Katona Krisztina (2014): A bennünk élő alkotó felébresztése – a közösségi művészetek útján. In: *Civil Szemle*, XI. évf. 4. szám 19–35. o.

Kelen Annamária (2017): Széthúzó helyi közösségek – színházzal a társadalmi integrációért. *Civil Szemle*, XIV. évf. 4. sz. 95–117.o.

Peták Péter–Sebály Bernadett–Varga Máté–Vojtonovszki Bálint (2014): Közösségszervezés hazai pályán. *Civil Szemle*, XI. évf. 2. szám 105–128. o.

13. tétel: A civil társadalom modern fogalmának kialakulása, értelmezési lehetőségei. A civil társadalom funkciói és lehetséges szerepei, lehetőségei. Globális civil társadalom, globális civil szervezetek témái, akciói.

Anheier, H.K. – Glasius, Ma. –Kaldor, M. (szerk.) (2004): *Globális civil társadalom 1*. Typotex Elektronikus Kiadó Kft., Budapest. ISBN 9789637546167

Huszár Á. (2005): A civil társadalom modern fogalma. In: Némédi D. – Szabari V. (szerk.) *Kötőjelek. ELTE Szociológia Doktori Iskola Évkönyve 2004*. ELTE-TÁTK, Budapest. 9–26. o.

Keane, John (2004): *A civil társadalom*. Typotex, Budapest.

Seligman, A. (1997): *A civil társadalom eszméje*. Kává Kiadó, Budapest.

Ágh Attila (2015): A védekező társadalom, avagy a civilek hatalma: töprengések a magyar civil társadalom helyzetéről. *Civil Szemle*, 1. 5-29.o.

Zsolt Péter (2016): A társadalom foglyul ejtése. *Civil Szemle*, 2. 29-45.o.

A Civil társadalom a világban és Magyarországon tantárgy anyagai

14. tétel: A nonprofit szervezetek működési keretei: az egyes szervezettípusok létrehozásának, működésének és megszűnésének szabályai. A közhasznú szervezetté nyilvánítás szabályai. Civil/nonprofit szervezetek céljai, szerepe a társadalomban és a gazdaságban, különös tekintettel a közösségek önmenedzselésében, érdekképviseletében, -érvényesítésében, a társadalmi és szociális problémák megoldásában/kezelésében, a társadalmi szükségletek feltárásában, illetve kielégítésében betöltött szerepére

Nárai Márta (2004): A civil szervezetek szerepe és jelentősége az egyének, közösségek, illetve a társadalom számára. *Educatio*. 4. szám (Tél) 616–634. o.

Nárai Márta – Reisinger Adrienn (2017): *A civil/nonprofit szektor működési keretei*. Jegyzet. Széchenyi István Egyetem – UNIVERSITAS –GYŐR Nonprofit Kft., Győr.

Nárai Márta – Reisinger Adrienn (2016): *Társadalmi felelősségvállalás és részvétel – a lokális és területi közösségi folyamatokban*. Dialóg Campus Kiadó. Budapest-Pécs.

Kákai László–Sebestény István: A nonprofit szektor súlya és a gazdasági válság hatása Magyarországon. *Civil Szemle*. 2012/3. 137-158.o.

A Civil társadalom a világban és Magyarországon tantárgy anyagai

15. tétel: Civil/nonprofit szervezetek működésének és gazdálkodásának sajátosságai: bevételi források, elszámoltathatóság, teljesítmény, beszámolók (pl. közhasznúsági beszámoló), humán erőforrások

Bartal Anna Mária (2005): *Nonprofit elméletek, modellek, trendek*. Századvég Kiadó, Budapest. ISBN 963734004-1

Hegyesi Gábor–Fekete Orsolya (2006): Kísérlet a nonprofit szervezetek felmérésére a Társadalmi Igazságosság Index segítségével. *Civil Szemle*, 1. 5–33. o.

Kuti Éva (2003): *Kinek a pénze? Kinek a döntése?* Nonprofit Kutatócsoport, Budapest.

Nárai Márta – Reisinger Adrienn (2017) *A civil/nonprofit szektor működési keretei*. Jegyzet. Széchenyi István Egyetem – UNIVERSITAS –GYŐR Nonprofit Kft., Győr.

Péntek Eszter –Tistyán László –Füzesi Zsuzsanna (2010): *Módszertani útmutató a civil szervezetek teljesítményméréséhez*. Fact, Pécs. chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgclefindmkaj/https://sfact.com/sites/default/files/modszertani_utmutato.pdf

Rosati, Angelina (1997): *Adománygyűjtési technikák itthon és külföldön*. Nonprofit Információs és Oktató Központ Alapítvány.

+ Vonatkozó törvények is ismerete is

A Civil társadalom a világban és Magyarországon; Közösségi gazdaságtan tantárgyak tanórai anyagai

16. tétel: Sharing economy – fenntartható fejlődés, fenntartható gazdaság/ társadalom

Közösségi gazdaságtan tantárgy órai előadás anyagai elsődlegesen +

Frey Mária (szerk.) (2007): *Szociális Gazdaság Kézikönyv*. Országos Foglalkoztatási Közalapítvány, Budapest. ISBN 978-963-87190-2-7

London, M. – Morfopoulos, R.G. (2010): *Social Entrepreneurship*. Routledge, New York – London

Petheő A. I. (2009): *A vállalati társadalmi felelősségvállaláson túl: a szociális vállalkozás*. Disszertáció, Budapesti Corvinus Egyetem, Budapest.

Radácsi László (2021): *Felelős és fenntartható vállalat*. Saldo, Budapest.

17. tétel: Részvételi demokrácia és társadalmi részvétel: fogalmak, előfeltételek, módszerek

Társadalmi szerepvállalás, társadalmi aktivitás, illetve a Társadalmi részvétel tantárgyak anyagai

Nárai Márta – Reisinger Adrienn (2016): *Társadalmi felelősségvállalás és részvétel – a lokális és területi közösségi folyamatokban*. Dialóg Campus Kiadó. Budapest-Pécs.

Nizák Péter – Péterfi Ferenc (2005) A közösségi részvétel – társadalmi és hatalmi beágyazottság. EMLA, Budapest.

Márkus Eszter (szerk.) (2005): *Ismerd, értsd, hogy cselekedhess*. EMLA, Budapest.

Pataki György (2007) Bölcs „laikusok” – Társadalmi részvételi technikák a demokrácia szolgálatában. *Civil Szemle*, 3. 144–156. o.

Reisinger Adrienn (2009) Részvételi demokrácia és társadalmi részvétel – elméleti megközelítések. *Civil Szemle*, 4. 5–23. o.

Reisinger Adrienn (2011) A társadalmi részvétel és annak technikái. – Budai István – Nárai Márta (szerk.) *Közösségi munka – társadalmi bevonás – integráció*. Szöveggyűjtemény. Széchenyi István Egyetem, Győr. 171–185. o.

Reisinger Adrienn (2012) A társadalmi részvétel a helyi fejlesztési politikában Magyarországon – fókuszban a civil/nonprofit szervezetek. *Civil Szemle*. 1. 23–44. o.

18. tétel: Az önkéntesség értéke, társadalmi-gazdasági haszna, elterjedését szolgáló fejlesztő tevékenység

A Nemzeti Önkéntes Stratégiák és az Önkéntes Központ Egyéb kezdeményezései

A Demokratikus Ifjúságért Alapítvány tevékenysége a középiskolai önkéntes tevékenységért
Közösségi szolgálat civil és intézményes támogatása

Czike Klára – Kuti Éva (2005): *Önkéntesség, jótékonyosság, társadalmi önkéntesség*. Nonprofit Kutatócsoport és Önkéntes Központ Alapítvány, Budapest.

Nárai Márta–Tóbiás László (Szerk.) (2022): *Az önkéntesség színei*. SZE AK–Gyerektoparadicsom Alapítvány. https://gyerektoparadicsom.hu/Az_onkentesseg_szinei.pdf

Közösségfejlesztés/civil tevékenység metodikája és Társadalmi szerepvállalás, társadalmi aktivitás tantárgyak anyagai

19. tétel: Társadalmi nyilvánosság – közösségi média

A társadalmi nyilvánosságról. Közösségi média a köz szolgálatában: közszolgálati és közösségi médiaszolgáltatás a médiatörvényben; a közösségi média jellemzői a gyakorlatban - a közösségi média Magyarországon. Web2.

Bajomi-Lázár Péter (2000): *Közszolgálati rádiózás Nyugat-Európában*. Új Mandátum Könyvkiadó, Budapest, II. fejezet (15–62. o.) és V. fejezet (136–155. o.)

Gosztonyi Gergely (2011): A közösségi médiaszolgáltatók a hatályos magyar jogi szabályozásban. *Médiakutató*, 4.

Habermas, Jürgen (1971): *A társadalmi nyilvánosság szerkezetváltozása*. Gondolat, Budapest, (I-IV. fejezetek)

Péterfi Anna–Péterfi Ferenc (2009): *Hogy rátaláljunk a helyi közösségek hangjára. – A kisközösségi rádiók esélyeiről*. AKTI füzetek 39.

Péterfi Ferenc (2018): „Elérhető és átélhető!” 25 éve szól a Civil Rádió. *Civil Szemle*, 3. 23–38. o.

Szabad Rádiók Magyarországi Szervezete (2010): *Kisközösségi rádiózás a hazai gyakorlatban*. Tanulmány.

2010. évi CLXXXV. törvény a médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról

A médiaszolgáltatók aktuális adatai: http://www.mediatanacs.hu/oldal.php?menu_id=34

20. Állampolgárok és más társadalmi szereplők (pl. közintézmények, cégek, vállalkozások) társadalmi aktivitása, társadalmi szerepvállalása, ennek jellemzői, feltételei, ösztönzésének lehetőségei

Brecsok Anna Ágnes (Szerk.) (2019): *A társadalmi közfelelősség alapjai*. Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Budapest.

Brecsok Anna Ágnes (Szerk.) (2019): *A társadalmi közfelelősség intézményesülése a közigazgatásban*. Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Budapest.

Gáti Annamária (2010): *Aktív állampolgárság Magyarországon nemzetközi összehasonlításban*. TÁRKI-TUDOK. http://ess.tk.mta.hu/wp-content/2013/04/Gati_Annamaria_TARKI_TUDOK.pdf

Nárai Márta – Reisinger Adrienn (2016): *Társadalmi felelősségvállalás és részvétel – a lokális és területi közösségi folyamatokban*. Dialóg Campus Kiadó. Budapest-Pécs.

Reisinger Adrienn – Nárai Márta (2018): Az állampolgári aktivitás mérésének módjai. *Civil Szemle*, XV. évf. 2. 29–49.o.

Reisinger Adrienn – Nárai Márta (2022): Érték és értékteremtés vállalati megközelítésből. *Civil Szemle*, 3. szám. 5–27.o.

Társadalmi szerepvállalás, társadalmi aktivitás tantárgy anyagai

Dr. Nárai Márta szakfelelős